HRVATSKI USTAŠKI POKRET.

HRVATSKI je narod potpuno svijestan težine svojega položaja, ali ujedno znade, da se na njegovoj zemlji stiču najveći interesi skoro svih evropskih naroda. To je bilo često proklestvo, ali je ujedno i blagoslov našega geografskoga položaja. Mi znademo, da se je baš uslijed toga položaja ovamo zaletjela i mongolska i otomanska snaga, ali znademo i to, da se je na spas ostale Evrope i jedna i druga najezda razbila o grudi naših predja, dok je možda Evropa već zaboravila, koliko je stotina hiljada hrvatskih života palo u tim borbama i koliko su zadužili ostale narode.

Napoleon je rekao, da bi osvojio cijeli svijet, kada bi imao sto hiljada hrvatskih vojnika, a veliki njemački narod možda niti ne zna, da je baš u borbama proti Napoleonu za oslobodjenje njemačkih zemalja palo procentalno više hrvatskih nego njemačkih života prema broju pučanstva! (Vidi: Gefroerer, Die Geschichte des Orients).

Da se Hrvati nijesu nikada štedili i kako je njihovo junaštvo postalo poslovično, dokazuju i memoiri austrijskog vojskovodje Montecuculia, u kojima piše, kako su Turci god. 1663. nadirali sa ogromnim snagama, dok je njemu stajalo na raspolaganju u svemu 6,000 konjanika i pješaka. Držao je, da bi bila preuzetnost i mahnitost upustiti se u boj. "Što sam mogao učiniti?"—pita se Montecuculi—"Primorati se da budem "Hrvat" sa četom od 4,000 konjanika (me reduir a faire le Croate avec un corps de 4000 cheveaux?) To ne pristoji mojoj časti maršala i mojim dugim službama." (Memoires de Montecuculi, Strassbourg, 1740., str. 350.).

Hrvatima je pristojalo i zato su pobjedjivali!

Mi razumijemo, da je Evropa već pozaboravila ove dogodjaje, no tješi nas istina, da se povijest ponavlja, a s njome i stare uspomene i stara prijateljstva i savezi.

Hrvatski narod nosi u svojoj podsvijesti jasno znanje, da se je o njegove medjaše razbilo nadiranje istočne crkve. Nije to, po shvaćanju mnogih, toliko važno za Evropu s čisto vjerskoga stanovišta, ali je sudbonosno i prevažno s obzirom na pozadinu i na faktičnoga nosioca i reprezentanta toga pokreta. Važno je, da je to prelom dvaju skroz opreznih svjetova—vjerski raskol, zapravo, niti nije prvotno bio na dogmatskoj bazi!—i onda dosljedno pitanje: dokle na zapad dosiže Bizant sa svim svojim ka-

rakteristikama, koje bi Evropu bezuvjetno rastočile i uništile? Nova Srbija je u tome poslu samo mala i neznatna predstraža, samo izvidnica kolosa, koji se valja iza nje, da prelije najprije nju samu, ali onda i preko nje i pomoću nje i cijelu Evropu.

Što je vrijedilo u prošlosti, još će više vrijediti u najskorijoj budućnosti. Historija se uvijek ponavlja, a mijenja samo vanjsku formu već—prema zahtjevu najnovije mode! Možda nije posve točno, ali se kod nas općenito pripovijeda i vjeruje, da je kralj Aleksandar u jednom času slabosti rekao svome prijatelju generalu P. Živkoviću: "Ako budem morao povući svoju vojsku iz Hrvatske, ostaviti ću joj boljševizam!"

To je posve u duhu njegove historijske zadaće, a mnoge veoma simptomatične pojave dadu jasno naslućivati neke, pa bilo i posve podsvijesne, veze izmedju ruskoga boljševizma i srpskoga megalomanskoga imperijalizma. Koliko se god čini, da su idejne opreke nepremostive, toliko je konačni cilj tu na jugu apsolutno identičan: podrezati žile kucavice evropskome zapadu! Bizant ne bira sredstava, pa gdje ne može da zagospoduje, zadovoljan je, da uništi. Nama Hrvatima daje najsvetije parole—bratstva i čak narodnoga jedinstva, samo da nas—prevari i uništi. Kako imade svoje specifične svetinje, ne poznaje i ne priznaje općih ljudskih svetinja, pa niti nema osjećaja da griješi, kada ih gazi i obesčašćuje. Medjutim, kad im treba za lične račune i koristi, tada oni ne poštivaju niti svojih svetinja, već slijede svoj živinski instinkt preko oltara, kolijevka i grobova!

Mimo svih drugih objektivnih razloga, niti to nije najmanji zbog kojega je apsolutno isključena i sama pomisao, da bismo se mi Hrvati mogli pomiriti s njima pod zajedničkim krovom. S naše je strane učinjeno sve, što je ljudski moguće—i još i preko toga do nevjerojatnosti!—e da bi se ipak našao neki modus convivendi, no svi su pokušaji ostali uzaludni.

Iza skoro petnajstgodišnjeg zajedničkog života, mi smo dalje jedni od drugih, nego li smo ikada do sada bili. Ta se udaljenost najbolje odrazuje na literarnom polju, na kojemu nas strani eksperti uslijed jezične sličnosti proglašuju jednim narodom! Mi smo dva skoro hermetički zatvorena svijeta, usprkos podmuklog bizantinskog uvlačenja ćirilice i srbijanskog dialekta u sve javne urede i škole. Naša je literatura za njih posve strana baš kao i njihova za hrvatsku čitalačku publiku, jer naprosto jedni ne podnašaju ni način mišljenja, ni način izražavanja, ni ideologiju, ni frazeologiju drugih, a da niti ne govorim o općem duhu, koji svaki narod i svako djelo svakoga naroda imade.

Mi se jedni od drugih iz dana u dan orijaškim koracima uda-

ljujemo i svi protivni koraci bilo s naše strane samo za izmirenje, bilo s njihove za nasilno srbiziranje, ne samo da ne vode k uspjehu, nego radjaju posve očevidno upravo obratnim plodovima. Prema tome—s te se strane ne može i ne smije očekivati povoljan rezultat, a najgore računaju oni, koji misle, da ovu protuprirodnu simbiozu treba zadržati kao—vojničku silu u kalkulacijama Srbije i nekih njezinih prijatelja! Neka pokušaju napraviti pokus!

Pokojni je Radić počeo, a za njim mnogobrojni nastavili, da prikažu Evropi sva zvjerstva, koja čini kod nas službena Srbija, no Evropa ima prečih poslova, pa ne dospijeva, da sluša naše tužbe, uslijed česa je hrvatski narod došao do zaključka, da od tužba nema nikakove koristi. Onaj, koji tuži, dolazi dva puta u nezgodan položaj: prvi put, kada mora dokazivati nevjerovanim Tomama istinitost svojih navoda, a drugi put, kada se i nakon uspjelog dokaza ne vidi nikakov drugi rezultat do—slijeganja ramenima.

Svatko ima svojih briga i poslova, pa ga susjedova kuća zanima samo onda—kada plane. Mi to razumijemo; razumijemo i to, kada netko iz Evrope pogleda dalekozorom na ovu našu hrpicu bijede i nevolje, pa ne opazi uopće ništa, a kamo li da bi čak i to primijetio, da su tu ne samo dva razna naroda, već i dva posve oprečna svijeta; sve mi to razumijemo, ali ne shvaćamo, kako je moguće, da tako inače učeni i odlični Evropejci zaboravljaju historiju, tu učiteljicu života!? Oni su je sigurno dobro poznavali, pa se može raditi samo o zaboravu, a to nije dobro, jer je često fatalno i neoprostivo, a vazda vodi do krivih zaključaka.

Povjesna je činjenica, da je dolina rijeke Drine—fatalna dolina, na kojoj pucaju svjetovi, pa da su Hrvati i Srbi i došli na ta dva oprečna brijega kao jedan narod, što ne stoji, sve da su ovamo došli kao jedna etnička jedinica, oni bi ovdje postali raznim narodima, jer su neprekidno živjeli u dva razna svijeta, koji su potpuno oprečni i apsolutno nespojivi. Ne može biti spajanja ondje, gdje nije moguće ni održanje onoga, što je postojalo kao jedna cjelina, jer na toj užasnoj provaliji pucaju svjetovi, pucaju religije, pucaju države, da nastanu—posve nove i nespojive jedinice!

Tu je moguće samo dvoje: ili pobjeda ili propast. Trećega nema! Vatra i voda se mogu medjusobno uništiti, ali se ne mogu izmiješati.

Hrvatski je narod dokazao uz teške i krvave žrtve, da je dorastao za stražara na toj evropskoj predstraži, jer je usprkos najužasnijim nasrtajima ne samo spriječio poplavu Evrope, nego ujedno sačuvao i rasne i krvne odlike svojih praotaca i prigrljenu

vjeru svojih djedova. Kolike su njegove zasluge na tome krvavome polju časti i ponosa, te kako je neprocjenjiv i važan zemljopisni položaj hrvatskoga naroda, može se najbolje procijeniti po činjenici, što je Sveta stolica smatrala nužnim, da hrvatskome narodu prizna unutar svoje crkve položaj s pravima, koja nema nijedan drugi narod na svijetu, naime, da svetu misu i sve crkvene obrede—bez ikakova izuzetka!—obavlja u svome starome narodnome jeziku. Da taj silni, besprimjerni privilegij nije nama dan ni iz neke sentimentalnosti, ni bez teškoga premišljanja i još težih unutarnjih i vanjskih razloga, nije nužno dokazivati onima, kojima je poznata ekskluzivnost i apsolutni latinizam rimo-katoličke crkve. Hrvatskom je narodu uspjelo, da taj svoj privilegij očuva do danas u Senjskoj i u Krčkoj biskupiji—usprkos nastojanja mnogih neprijatelja, da bude što stegnut, što potpuno oduzet — noseći tako pobjedonosno kroz najveće oluje i stoljeća i taj trofej svoje stražarske požrtvovnosti na granici—Bizanta i Evrope.

Kada je taj narod bio sposoban, da podnese tolike uspješne žrtve za sreću i spas drugih, sigurno je stekao svjedodžbu, da je zreo i sposoban da na oltar svoga rodjenoga spasa prinese ne samo toliko, nego po potrebi i još daleko veće i krvavije žrtve.

To je, nažalost, jedini put, koji vodi do samostalne hrvatske države, bez koje nema života hrvatskome narodu. S toga se razloga hrvatski narod više nikome ne tuži, već zbija svoje redove za borbu, koja mu je jedina preostala, a koju će sigurno razumjeti i cijela Evropa. Hrvatska narodna svijest Ante Starčevića vodi hrvatskoga seljaka, a to znači u našem slučaju cijeli hrvatski narod do pobjede socijalne i čovječanske pravice Stjepana Radića. To je nedvojbeno i jedini spas, ali danas stoje ta dva narodna Genija na oltaru duša cijeloga naroda, koji mora udariti stopama Eugena Kvaternika, vodje narodnoga ustanka iz god. 1871., jer je to jedini put, koji će osigurati i narodnu individualnost i seljačku socijalnu pravicu u slobodnoj i potpuno neovisnoj državi.

S toga razloga cijela hrvatska domovina—o kojoj ne mogu pisati iz razumljivih razloga kao ni o ljüdima koji u njoj čame—zajedno sa iseljenom Hrvatskom, koja broji oko milijun duša u obje Amerike i u Evropi, provadja organizaciju hrvatskih Ustaša pod vodstvom mlada, potpuno nesebična, a neobično hladnokrvna i razborita muža dra. Ante Pavelića, odvjetnika. On je u položaju, da može bez prikrivanja zastupati ideale hrvatskoga naroda, pa on to muževno i čini uz vječnu životnu pogibao pred beogradskim krvnicima, koji mu na svakom koraku rade o glavi, no za to cijeli hrvatski narod u svojim dušama s njime živi i osjeća, spremajući se skupa s njime na odlučni obračun, te u njemu gleda

čovjeka, koji je izabrao jedini pravi put, put narodne časti i ponosa!

On nosi u sebi, ne samo pravo i nepatvoreno hrvatsko srce, nego i hrvatsku svijest, koja ne će nego—čiste račune: izmedju Hrvatske i Srbije nije danas moguće drugo stanje nego ratno! Prema tome je jedino i moguć rat i takove pripreme sa strane hrvatskoga naroda, koji će nam omogućiti sretan i pobjedonosan svršetak toga teškoga stanja.

Mi Hrvati ne dadosmo mnogo svetaca, i ako smo religiozan narod—ja se ovaj čas sjećam jednog jedinog i to samo blaženoga Marka Križevčanina!—ali dadosmo bezbroj vrsnih vojskovodja, na stotine hiljada podčasnika, koji su bili ludjački hrabri, i milijune vojnika, čija su djela legendarno slavna!

Čast, ponos, narav i savjest takoga naroda ne može dugo podnositi nad sobom ni junačkoga pobjednika, a kamo li bi mogla trpiti najobičnijega uljeza, koji se je došuljao pod krinkom bratstva, a pod ogrtačem, koji je još i tudji, donio otrovani bodež! Sa takima se ne živi pod istim krovom.

Dr. Ante Pavelić je nasvjesnije osjetio historijsku odgovornost, koja leži i na njemu i na svakome članu njegova naroda, pa je s toga i zakoračio putem časti i pobjede.

Ustaški je pokret ona velika narodna vrednota i snaga, koju hrvatski narod s najvećim pouzdanjem i odlučnošću suprotstavlja i srbijanskoj sili i evropskome nerazumijevanju!

* *
*

Pobliže o tome sada pisati—naravno, nije moguće, a ni potreba, a ovo i ovoliko, što napisah, učinih, da i ja sa svoje strane prinesem bar nešto za bolje razumijevanje borbe hrvatskoga naroda za njegovu samostalnu i posve nezavisnu državu.

Moja je svaka tvrdnja u ovome spisu takova, da je mogu svjetla obraza zastupati pred svakim nepristranim forumom, a moja je legitimacija za ovaj rad—jer se i to traži i ispituje! — sve ono, što sam do sada ili radio ili primio na tome polju. Nije mnogo, kolika je potreba i dužnost, ali je sa strane hrvatskoga naroda primljeno tako, da me ovlašćuje na tvrdnju, da sam izvrstan tumač želja, zahtjeva i osjećaja moga dragoga hrvatskoga naroda.

Ako je sudjeno, da i za ovaj rad—štogod primim u krvi, ako mi se što dogodi, znajte, da nije ni nesretan slučaj ni samoubojstvo, za koje doista nijesam raspoložen, već najobičniji pokušaj

beogradske "braće", da dovrše svoje podmuklo krvničko djelo, koje im, srećom, prvi put nije uspjelo!

To svakako ne će ništa promijeniti na stvari i na našoj odlučnosti, jer će cijeli hrvatski narod kao Ustaša napisati posljednje poglavlje svojih muka i patnja pod neizbrisivim naslovom:

NEZAVISNA HRVATSKA DRŽAVA!